

אגיד". כלומר, שכבר הגדתי לפניו צרתי.

ועוד דנה הגמרא: **ורבי יהושע נמו**, מה יענה לראיית רבי אליעזר, הלא **כתיב "תפלה לעני כי יעטוף"**, ולפני ה' ישפוך שיחו"?

ומתוך: **הכי קאמר**, כך אמר דוד המלך, **"אימתי תפלה לעני**, מתי היא תפלת העני, **בזמן שלפני ה' ישפוך שיחו"**, שכבר התפלל תפלתו.

ומקשינן: **מכדי**, הרי **קראי**, דרשות הכתובים, **לא כמר דייקי**, אינם מכריחים דעת רבי אליעזר, **ולא כמר** רבי יהושע **דייקי**, שהרי תירצנו אותם למר ולמר, ואם כן, **כמאי קמיפלגי?** באיזו סברא אכן נחלקו?

ומתריצין: נחלקו **כדריש רבי שמלאי**.

[**דדריש רבי שמלאי**], **לעולם יסדר אדם שבחו של מקום**, שלש ברכות הראשונות של שמונה עשרה, אבות, גבורות וקדושה — שאין בהם תפלה ובקשה, אלא דברי שבח להקב"ה, **ואחר כך יתפלל** שאר הברכות, שיש בהם תחינה ותפילה.

מנלן, מנין אנו למדים זאת?

ממשה רבינו, שסידר קודם שבחו של מקום ואחר כך התפלל תחינתו ליכנס לארץ ישראל.

דכתיב [דברים ג] **"ה' אלהיב, אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך**

החזקה, אשר מי אל בשמים ובארץ, אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך". והם דברי שבח להקב"ה.

וכתיב בתריה, ואחר כך בקש בקשתו, **"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה"** —

רבי יהושע סבר: ילפינן, למדים מדרכיו של א-ח **משה להסדיר תחלה שבחו של מקום**, לכן טובר ששואל אדם צרכיו רק אחרי שהתפלל תפלת שמונה עשרה —

ואילו **רבי אליעזר סבר: לא ילפינן ממשה, כי שאני שונה משה**, דרב גובריה, גדולת מעשיו וחכמתו רבה, ולו נאה לשבח מקודם ולהעדיף בשבחו של מלך מלכי המלכים,⁽¹⁾ אבל איש אחר העושה כן, נראה כמתגאה ["מיחזי כיוהרא"].

לכן טובר רבי אליעזר, שקודם ישאל אדם צרכיו, ואחר כך יתפלל.

אלו הם דברי רבי אליעזר ורבי יהושע.

ואילו **חכמים אומרים: לא כדברי זה ולא כדברי זה**, לא לפני התפלה ולא לאחר התפלה. **אלא, שואל אדם צרכיו בתוך התפלה**, בברכת **שומע תפלה**.

והם ה"אשלי רברבי", שאנו נוהגים כמותם.

[**אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה נפסקה: שואל אדם צרכיו בשומע תפלה**, כדעת חכמים].

1. הקשה הר"ן: אם כן לרבי אליעזר למה אומרים שלש ראשונות שהם שבחו של מקום לפני האמצעיות שהן שאילת צרכים.

רבים [הכוונה תפילה קבועה] ולא שאילת צרכיו — "כי לא היה צריך לשום דבר. וגם תפלת החסידים לעולם על הרבים הוא ולא על עצמם".

אבל אם בא לומר אחר תפלתו, אפילו תפלה ארוכה כסדר יום הכפורים, אומר.

מתניתין

לאחר ששינינו האיסור לשאת ולתת לפני אידיהן, באה המשנה ללמדנו אלו הם ימי אידיהן של הגוים, שנהגו בהם הגוים בימי חכמי המשנה.

וכן מבארת המשנה, איזה מהם אסורים שלשה ימים לפניהם, ואיזה מהן אסורים רק באותו היום.

ואלו הן אידיהן של עובדי כוכבים האסורים שלשה ימים לפניהם:

קלנדא וסטרוורא וקרטיסים [מפורשים בגמרא⁽³⁾], ויום גנופיא של מלכים, יום הכרתת המלך נוהגים בו הגויים חג בכל

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: אף על פי שאמרו שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, היינו דוקא בשאר צרכיו. אבל אם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעיין בקשה הדומה לכל ברכה וברכה, אומר. כגון, אם היה שוכח לימודו, מותר לו לבקש שיזכור [בנוסח שרוצה] בברכת "אתה חונן", ואם בעל תשובה הוא, מאריך ב"השיבנו", וכן בכל ברכה וברכה.

אמר רב חייא בר אשי אמר רב: אף על פי שאמרו שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, אם יש לו חולה בתוך ביתו, אומר תחינתו בברכת "רפאנו", שהיא ברכת חולים.

ואם צריך לפרנסה, אומר בברכת "מברך השנים". וכן בכל ברכה וברכה⁽²⁾.

אמר רבי יהושע בן לוי: אף על פי שאמרו שואל אדם שאר צרכיו בשומע תפלה, ולא בתוך התפלה, היינו דוקא בתוך התפלה.

ובחידושי הר"ן מבאר: רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת אומר "אם בא לומר" — היינו אם רוצה יכול לאומרה בשומע תפילה, ואם רוצה יכול לאומרה בכל ברכה וברכה, ואילו רב חייא בר אשי חולק וסובר שלא יאחרנו עד שומע תפילה, אלא יאמרנו במקומה.

אבל הבית יוסף [אורח חיים סימס קיט] כתב, שמדברי רש"י משמע ששני המאמרים הם מאמר אחד של רב ואין חילוק ביניהם, וכל אחד מסרו בלשון אחר.

3. עיין בפירוש המשנה תפארת ישראל המבאר את חגאות אלו. וכתב שם שחז"ל שיבשו שמותיהם במכוון, כדי לא לעבור על הלאו של "ולא ישמע על פיך".

ומתוך: שלש ראשונות הם צרכי ציבור "וציבור נמי רב גובריהו! הלכך גמרינן ממשה". וכן כתבו הראב"ד והריטב"א

2. מכך שלא אמרה הגמרא "וכן" אמר רבי חייא וכו', מדייקים הראשונים שאכן יש כאן שתי דעות.

בחידושי רבינו יונה מובא בשולחן ערוך [אורח חיים סימן קי"ט] מבאר: רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת מתיר רק בסוף כל ברכה וברכה, ואף שאינו צרכיו ממש, ובתנאי שיאמרנו בלשון רבים. ואילו רבי חייא בר אשי מתיר אפילו באמצע הברכה, אם הוא צרכיו ממש, ובתנאי שיאמרנו בלשון יחיד, כדי שלא יראה כמוסיף על הנוסח שתקנו חז"ל בלשון רבים.

אבל יום איד פרטי שהוא יום תגלחת זקנו, כל גוי ביומו, וכן יום תגלחת בלוריתו, כי כשמספר הגוי, פעמים הרבה מניח בלורית מאחוריו, ומגלחה משנה לשנה, וביום זה עושה בו יום איד, וכן יום שעלה בו מן היב, ויום שיצא מבית האסורין, שבימים אלו מקריב זבחים על הצלתו, ועובר כוכבים שעשה משתה נשואין לבנו.

בכל אלו ימי האיד הפרטיים הללו, אינו אסור לשאת ולתת עמהן, אלא אותו היום, ולא שלשה ימים לפניו, כי אינם חגים חשובים כל כך. וכן אינו אסור אלא עם אותו האיש בלבד.

גמרא

הגמרא מבארת את שתי החגאות "קלנדא וסטרנורא", באיזה זמן הם. ולאיזה סיבה

שנה, ויום הלידה של המלך, מידי שנה בשנה, ויום המיתה של המלך הקודם, נוהגים בו הגוים יום איד לעבודת אלילים כל שנה בימי בנו [גירסת הב"ח ברש"י: כל ימי בכייתו], דברי רבי מאיר.

אך חכמים חולקים על רבי מאיר שאמר סתם "יום המיתה", בלי חילוק:

וחכמים אומרים: כל מיתה של המלך שיש בה שריפה, ששרפו עליו כלי תשמישי המלך, כדרך המלכים — יש בה עבודת כוכבים, והם אסורים. ומיתה שאין בה שריפה — אין בה עבודת כוכבים.

עד כאן מדובר בחגים כללים לכל בני המדינה.

ועתה מבארת המשנה חגים פרטיים של כל איש ואיש, האסורים לשאת ולתת עם אותו האיש באותו היום⁽⁴⁾.

ושיצא מבית האסורין, ויום שעשה בו משתה לבנו, וכיוצא באלו, אינו אסור אלא אותו היום ואותו האיש בלבד. וכן יום שימות להן בו מת ויעשוהו חג — אותם העושין, אסורין אותו היום.

היינו, שהרמב"ם סובר כי מה שכתבה המשנה "יום הלידה" ו"יום המיתה" אינו אמור דוקא במלך, אלא אף בשאר אדם, ואסור באותו האיש ובאותו היום.

וכתב שם הראב"ד: לפי סוגיא דגמרא, "יום הלידה" של מלך הרי הוא כשאר יום חגם. כלומר, שחולק על הרמב"ם, וסובר [כדעת רש"י], שדברי המשנה "יום הלידה" ו"יום המיתה", הכוונה לשל המלך, ואכן אסורים שלשה ימים.

ועיין שם ב"לחם משנה המבאר הוכחת

4. כן היא שיטת רש"י, כמו שיבואר: במשנתנו נמנים ימי איד כלליים וימי איד פרטיים, וכן אלו האסורים שלשה ימים, ואלו שאסורים יום אחד. איזה מהם מדובר במלך, ואיזה מהם מדובר בכל איש?

רש"י סובר וגורס "אבל" יום תגלחת וכו', שעד יום תגלחת מדובר במלך ואסורים לכל בני המדינה שלשה ימים, והשאר בכל איש, ואינן אסורים אלא אותו האיש ואותו היום.

אבל הרמב"ם [עבודת כוכבים ט ה] כתב "יום שמתכנסין בו עובדי כוכבים להעמיד להן מלך, ומקריבים ומקלסים לאלהיהם — יום חגם הוא, והרי הוא כשאר חגיהם.

אבל עובד כוכבים שעושה הוא חג לעצמו ומודה לכוכב שלו ומקלסו [ביום שנולד בו, ויום תגלחת זקנו או בלוריתו, ויום שעלה בו מן היב,

קבעום הגוים ליום איד.

אמר רב חנן בר רבא: "קלנדא" הוא שמונה ימים רצופין אחר תקופה — תקופת טבת, ו"סטרנורא" הוא שמונה ימים לפני התקופה.

ומקרא הבא סימנך הוא, כדי שלא לטעות לומר שקלנדא הוא לפני התקופה, היות והוא כתוב מוקדם במשנה —

נאמר בספר תהלים [קלט] "אחור וקדם צרתני", וגם בפסוק זה מוזכר קודם המאוחר.

תנו רבנן: לפי שראה אדם הראשון מתשרי שנברא בו עד טבת, את היום שמתמעט והולך, אמר "אוי לי! שמא בשביל שסרחתי, חטאתי בחטא אכילת עץ הדעת — עולם חשוך בעדי, והעולם חוזר לתהו ובוהו, וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים". לכן עמד, גזר על עצמו, וישב שמונה ימים בתענית [ובתפלה]⁽⁵⁾.

כיון שראה תקופת טבת, וראה את היום שמאריך והולך, אמר "מנחנו של עולם הוא!" הלך ועשה שמונה ימים טובים.

המשנה בסיפא: "וגוי" שעשה משתה וכו', משמע שעד כאן מדובר במלך. ועיין בראשונים המביאים עוד ראיות. ודוחים את ראיותיו.

ובכל זאת אף לדעת הראב"ד אינו אסור אלא אותו היום ואותו האיש. כי [לשון הרשב"א] "מהיכא תיתי דכל בני מלכות יעשו איד בשביל תגלחת זקנו של המלך?!"

5. כתב המהרש"א: דרשה זו מיוסדת על המקרא שם שכולו נדרש על אדם הראשון, שנאמר שם: "ותשת עלי כפך", והוא אדם הראשון, עיין רש"י על התורה פרשת בראשית [א כז]. ונאמר שם: "ואומר אך חושך ישופני ולילה אור בעדני". היינו שהחושך שף והולך. עיין שם.

והריא"ף מבאר: כיון שנתארכה הלילה והוא זמן שינה, חשב שנגזרה עליו מיתה, שהרי שינה היא אחד מששים ממיתה.

וכתב הריטב"א: "ותמהני היאך טעה בסדר העולם — אדם הראשון שהיה מלא חכמה כמלאך האלקים? ושמה, מתוך חטאו ועיניו [בעיני יעקב: ונידיו] נטרפה דעתו. ואין משיבין

הראב"ד מהסוגיא, שהגמרא מחפשת את החילוק בין יום גנוסיא ליום הלידה, משמע ש"יום הלידה" הוא של המלך.

ועוד נחלקו הראשונים ביום תגלחת זקנו ובלוריתו. רש"י סובר שמדובר בכל איש, ואסור באותו האיש ובאותו היום. והסכימו עמו הרבה ראשונים. אבל הראב"ד סובר שמדובר במלך דוקא.

וזה לשון המאירי, ההולך בעקבות הראב"ד: "רצונו לומר, שפעם ראשונה שמגלח המלך את זקנו — מגלחה בבית אלילים שלו, וקובע לו יום איד. וכן בבלוריתו... והוא: בשעה שנותנין לב ליכנס במסורת של אותה בלורית — מגלחים את ראשם, ומניחים בלורית... והכל לשם אלילים. ופעם ראשונה שהיה עושה כן, היה קובע לו יום איד".

והמאירי כותב כן אף ביום שעלה מן הים ויום שיצא מבית האסורים, וזה לשונו: "וכן יום שעלה מן הים פעם ראשונה כשהולך להחזיק במלכות באי הים שמקריב זבחים לאלילים על שניצל, וקובע לו יום איד. וכן יום שיצא בו מבית האסורים".

וראיותיו של הראב"ד הן: ממה שאמרה

ששקעה עליו חמה, בעת שקיעת השמש, אמר "אוי לי! שבשביל שפרחתי — עולם חשוך בעדי, ויחזור עולם לתוהו ובוהו, וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים". לכן היה יושב [בתענית] ובוכה כל הלילה, וחרה אשתו בוכה כנגדו.

כיון שעלה עמוד השחר, אמר "מנהגו של עולם הוא!", שהקב"ה גולל אור מפני חושך, וחושך מפני אור —

עמד והקריב שור שנברא בששת ימי בראשית, שקרניו קודמין לפרסותיו. כלומר, כל שור נולד עם פרסותיו, ואחר כך גדלים קרניו. ואילו שור זה נברא בקומתו בצביונו. וכיון שראשו יצא תחלה מן הארץ, נמצא שקרניו נבראו לפני פרסותיו —

שנאמר [תהלים טט], אמר דוד המלך: "אהללה שם אלהים בשיר, ואגדלנו בתודה. ותיטב לה; משור פר, מקריין מפריס". כלומר, תיטב תודתי לה' יותר מהקרבת השור של האדם הראשון, שנברא השור ההוא גמור, כמו פר בן שלש שנים. וכמו שנאמר תחילה "מקריין", ואחר כך "מפריס".

והגמרא דורשת עוד דרשה על הפסוק "ותיטב לה' משור פר, מקריין מפריס".

מה הפירוש "מקריין"?

ואמר [גירסת הב"ח: אמר] רב יהודה אמר

לשנה האחרת, עשאו לאלו ולאלו, לימים שלפני התקופה ושלאחר התקופה — ימים טובים⁽⁶⁾.

הוא, אדם הראשון, קבעם לשם שמים להודות להקב"ה. והם, עובדי האלילים, קבעום לשם עבודת כוכבים.

ודנה הגמרא: בשלמא, דרשה זו מובנת, לדעת מאן דאמר בתשרי נברא העולם, לכן בתחילה יומי זוטי חזא, ראה את הימים הקצרים, המתקצרים והולכים, אבל יומי אריכי, אכתני לא חזא, עדיין לא ראה את הימים הארוכים, המתארכים והולכים.

אלא לדעת מאן דאמר בניסן נברא העולם, קשה, הא חזי ליה, הרי ראה יומי זוטי, ימים קצרים בתקופת ניסן, יומי אריכי, ימים ארוכים בתקופת תמוז, והיה לו לדעת שכן הוא מנהגו של עולם, ולמה חשב שהעולם חשך בעדו?

ומתריצין: אף שראה בתקופת ניסן ימים קצרים, אבל [דהוי] זוטי כולי האי, כל כך קצרים כמו בתקופת טבת, לא חזא, לא ראה. ולכן חשב שעולם חשך בעדו⁽⁷⁾.

הגמרא מביאה ברייתא שגם ביום הראשון לברייתו חשב שהשמש שוקעת בשביל חטאו.

תנו רבנן: יום שנברא בו אדם הראשון, כיון

באגדה".

6. כתב המהרש"א, שהגמרא באה לבאר למה באמת נקטו במשנה קודם את המאוחר, ומבארים, כיון שמקודם עשה אדם הראשון את הימים שלאחר התקופה לימים טובים.

7. אף שראה הימים מתקצרים בתקופת תמוז, חשב שיתקצרו ויגיעו לשתים עשרה שעות כמו חודש ניסן שנברא בו, וכשראה שמתקצרים אף לפחות משתים עשרה שעות, אז חשב שעולם חשוך בעדו. מפרשים.

שעשתה קלנדא, וכל העיירות הסמוכות לה משתעבדות לה — אותן עיירות, אסורות או מותרות?

רבי יהושע בן לוי אמר: קלנדא — אסורה לכל היא, גם לעיירות הסמוכות.

רבי יוחנן אמר: אין אסורה אלא לעובדיה, בני רומי בלבד.

תניא כוותיה דרבי יוחנן, אף על פי שאמרו: רומי עשתה קלנדא, וכל עיירות הסמוכות לה משתעבדות לה — היא עצמה, כל עיקר עצמה של איסור, אינה אסורה אלא לעובדיה בלבד.

וממשיכה הברייתא [ויבואר בהמשך הגמרא]: **סטרנליא** [סטרנוורא] **וקרטסיב**,⁽¹⁰⁾ **ויום גנוסיא של מלכיהב, ויום שהומלך בו מלך — לפניו אסור, אחריו מותר.**

ועובד כוכבים שעשה משתה נישואין לבנו, וביום זה עובד את אלילו — אין אסור אלא אותו היום, ואותו האיש.

רב אשי מסייע לרבי יוחנן הסובר שעירות המשועבדות מותרות.

שמואל: שור שהקריב אדם הראשון, קרן אחת היתה [לו] במצחו. שנאמר "ותיטב לה" משור פר מקרין מפריס". ודרשינן, "מקרין" בלשון יחיד, להורות שהיתה לו רק קרן אחת.

ומקשינן, הרי "מקרין", תרתי משמע, הוא לשון רבים!?

ומתריצין: **אמר רב נחמן בר יצחק "מקרין" כתיב, אף שהקרי הוא עם חיריק רי"ש, מכל מקום הכתיב הוא בלי יו"ד, ואפשר לקרוא אותו "מקרין", בחיריק מ"ם, סגול קוף וסגול רי"ש, ומשמע מקרן אחת.**⁽⁸⁾

ועתה הגמרא דנה בעיירות הסמוכות לרומי, המשועבדות לה ומביאין לה מס, אבל אינם עושים את חגאותיהם, אם נאסרו עם בני רומי.

והטעם לאוסרם, אף שאינם עושים את חגאותיהם, הוא מפני החשש, שמא את מה שקונים יביאו לרומי להקריבן בני רומי.⁽⁹⁾ והטעם שלא לאוסרם, הוא הואיל והם עצמם אינם מקריבין.

אמר [גירסא אחרת: בעי] רב מתנה: רומי

8. על פי המהר"ם והריא"ף.

9. כן מבאר רש"י הטעם למה הסתפקו לאסור. אבל הראשונים עיין רשב"א וריטב"א, חולקים וסוברים שאין זה טעם האיסור, כי הרי הוא "לפני דלפני" שאינו אסור? ומבארים, שהטעם לאסור הוא מפני שאכן המשועבדים עובדים אתם לאלילים, אלא שאינם עושים כן אלא מפני כבוד בני רומי בלבד, ולכן יש סברא להתיר.

והגאון רבי עקיבא איגר גם כן מקשה כך

על רש"י, ומביא דברי ביאור הגר"א [ניורה דעה סימן קל"ט סעיף קטן לד] המבאר דעת רש"י, שסובר כדעת התוס' [יד ב ד"ה חצב] שאם ודאי הגוי יתננה לבני רומי, הרי הוא כאילו מוכרה מתחילה לבני רומי, ואינו בגדר "לפני דלפני".

10. הוא הדין "קלנדא" נאסר לפניו ולא לאחריו, ולא הוצרך להזכירו כיון שהוזכר כבר בברייתא. תוס' רבינו אלחנן.

אמר רב אשי: אף אפן נמי תנינא, שנינו כרבי יוחנן במשנתנו.

ומוכיח רב אשי: דקתני במשנתנו: יום תגלחת זקנו ובלוריתו, ויום שעלה בו מן היב, ויום שיצא בו מבית האסורים [גירסת הב"ח: ועובד כוכבים שעשה משתה לבנו] — אין אסור אלא אותו היום בלבד ואותו האישי.

ומדייק רב אשי: בשלמא מה שאמרו "אותו היום", הכוונה היא לאפוקי לפניו ולאחריו, שאין נוהג בהם אסור. אלא, מה שאמרו אותו האישי, הרי פשיטא הוא?! וכי למה נאסר אדם אחר שלא גילח ושל א עשה משתה לבנו?! ואם כן, לאפוקי מאי, את מי בא "אותו האישי בלבד", למעט?

האם לאו, לאפוקי משעבדיו, האנשים המשועבדים לאותו האישי שעושה יום איד על תגלחתו וכדומה. כי היה מקום לומר, שיש לאסור גם את משועבדיו אל אותו אישי, מפני החשש שהם יביאו לו, והוא יקריבם לאיליים. לכן באה המשנה לחדש שלא אסרו חכמים את משועבדיו.

שמע מינה סיוע לדברי רבי יוחנן, שהמשועבדים אינם נאסרים.

תניא, רבי ישמעאל אומר: ישראל שבחוצה לארץ — עובדי עבודה כוכבים בטהרה הן. כלומר, עובדים את העבודה זרה בלא כוונה, ואינם שמים לבם על כך —

ביצד? — עובד כוכבים שעשה משתה לבנו, וזימן את כל היהודים שבעירו, אף על פי

שאוכלין משלהן ושותין משלהן, ואינם מתגאלים בגיעולי נכרים ויין נסך, ושמש שלהן של היהודים עומד לפניהם ומשמם, בכל זאת מעלה עליהם מחשיב אותם הכתוב כאילו אכלו מ"זבחי מתים", תקרובת עבודת אלילים. שנאמר [שמות לד] "פן תכרות ברית ליושב הארץ, וזנו אחרי אלהיהם, וזבחו לאלהיהם. וקרא לך, ואכלת מזבחור".

ומקשינן: ואימא לא נקרא אוכל זבחי מתים" עד דאכיל ממש מתקרובת עבודה זרה. אך אם אוכל משלו, ממאכלי יהודים, אין התורה קוראתו "ואכלת מזבחור", על אף שאוכל במשתה הגוי?

ומתרצינן: אמר רבא, אם כן, כדברך, שהקפידה התורה רק על אכילת זבחי הגוים, נימא קרא, די לנו אם היתה התורה אומרת "ואכלת מזבחור" —

מאי, למה אמרה התורה, "וקרא לך"? אלא בא הכתוב ללמדנו, כי משעת קריאה מעלה עליו הכתוב כאילו הגוי זוכה לעבודת כוכבים, והישראל הנענה לקריאתו ומשתתף עמו במשתה, נחשב כאוכל מזבחור, אף על פי שהוא אוכל מאכל יהודי.

הלכך, כך יעשה: (11)

ב-ח

כל תלתין יומא שלאחר ההילולא [שמחת הנשואין], בין אמר לו הגוי שמשתה זה עושה מחמת הלולא, ובין לא אמר לו, אסור להשתתף במשתהו, כי מן הסתם עושה המשתה מחמת הנשואין, ובכל ימי ההילולא מקריב לאיליים.

11. כתב הראב"ד, הגמרא דנה בבא לאכול עמו במשתה בנו, אבל לשאת ולתת אינו אסור אלא